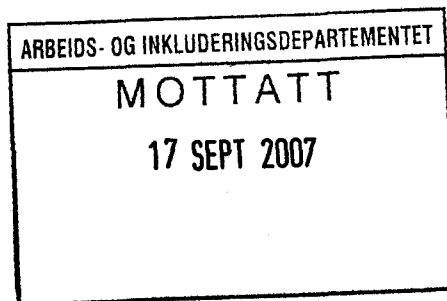

Arbeids- og Inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep,

0030 Oslo

Saksbeh.: Janne Skei

Oslo, den 13. september 2007

HØRINGSUTTAELSE OM RATIFISERING AV FN-KONVENSJONEN OM RETTIGHETNE TIL MENNESKER MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE

Norges Handikapforbund ønsker med dette å levere sine kommentarer knyttet til ratifisering av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Norges Handikapforbund har lenge sett frem til at det skulle komme en egen menneskerettighetskonvensjon for funksjonshemmede. En slik konvensjon er viktig for å gi klare signaler om at funksjonshemmede har krav på samme menneskerettigheter som alle andre, og nyttig som et instrument til å bedre funksjonshemmedes situasjon både nasjonalt og internasjonalt.

AID ber om innspill til hvilke lovendringer som **må foretas** før konvensjonen kan ratifiseres. Vi vil med dette benytte anledningen til å henlede oppmerksomheten om vesentlige lovendringer som **bør** gjøres for å oppfylle målsetningen om ikke-diskriminering og likestilling. Vi har i våre kommentarer valgt å konsentrere oss om tilgjengelighet og universell utforming. Dette innebærer ikke at vi ikke mener at andre områder også vil ha behov for en oppgradering på lovsiden for å imøtekomme intensjonene som er nedfelt i konvensjonen.

Manglende tilgjengelighet innebærer diskriminering

I konvensjonen legges til grunn at manglende tilgjengelighet innebærer diskriminering. Manneråk-utvalget (NOU 2001:22) og oppfølgingen av situasjonen for funksjonshemmede 5 år etter, stadfester at det finnes en rekke funksjonshemmende barrierer i samfunnet, og at situasjonen ikke har endret seg nevneverdig til det bedre de siste fem årene.

Nedenfor stående kommentarer må linkes mot det arbeidet som nå foregår i forhold til Regjeringens arbeid med kommende antidiskrimineringslov for funksjonshemmede, samt hvilke krav og sanksjoner som inkluderes i kommende Plan og bygningslov når det gjelder tilgjengelighet og universell utforming.

Konvensjonen inkluderer pålegg om å fremme Universell utforming i samfunnet, samt pålegg om å sikre tilgjengelighet, på likeverdig basis til de fysiske omgivelsene, til transport, til informasjon og kommunikasjon – inkludert informasjonsteknologien og systemene, samt til andre fasiliteter og tjenester som er åpent og tilbudt til publikum.

Der Universell utforming ikke strekker til må tilgjengelighet sikres på alternative måter

Artikkel 9 pålegg om å sikre tilgjengelighet må sees i lys av artikkel 2 om «reasonable accomodation» og «Universal design». Det vil si at i de tilfeller hvor Universell utforming ennå ikke er iverksatt, er teknisk umulig eller ikke tilstrekkelig for å oppnå tilgjengelighet for alle funksjonshemmede må tilgjengelighet sikres på alternative måter. En naturlig følge av dette vil være at man i tillegg til nedfelte forpliktesler til universell utforming også hjemler en individuell rett til tilgang til varer og tjenester i den kommende antidiskrimineringsloven.

Universell utforming er den grunnleggende forutsetning for ikke-diskriminering og LIKEVERDIG deltakelse

Konvensjonen understreker at funksjonshemmede på en måte som er likeverdig med andre skal sikres tilgjengelighet. Intensjonen om likeverdighet understrekes ikke minst av konvensjonens målsetning om å fremme, beskytte og trygge at funksjonshemmede fullt og helt kan nyte godt av alle menneskerettigheter og fundamentale friheter, samt fremme respekten for den enkeltes naturlige verdighet.

En fysisk utforming av samfunn som bygger på prinsippene om Universell utforming er det som i størst grad sikrer funksjonshemmede likestilling og ikke-diskriminering. Fordi det i Universell utforming som strategi nettopp legges vekt på at løsningene skal gi likestilling i bruk for alle i grunnutforming, og at unødvendige tilleggsløsninger skal unngås, bygger strategien opp under likeverd og verdighet. Det er gjennom strategien Universell utforming at man i størst mulig grad unngår stigmatisering fordi man slipper å til stadighet henvises til «spesielle løsninger». **Det må derfor være et helt grunnleggende prinsipp at tilgjengelighet skal løses ved hjelp av Universell utforming der dette er mulig.**

Norges forpliktelser

Konvensjonen legger føringer om å benytte alle hensiktsmessige virkemidler for å fremme konvensjonens intensjoner. Lovgivning nevnes spesifikt.

Konvensjonen henviser spesifikt til hva som skal gjøres mer enn resultatet av handlingene. Dr.polit. Rune Halvorsen fra NOVA påpeker imidlertid i sin høringsuttalelse at selv om man i konvensjonen tar høyde for at enkelte staters begrensede ressurser i forhold til resultat og gjennomføringstakt, så vil Norge på grunn av sitt generelt høye velstandsnivå avkreves større innsats og gode målbare resultater.

Norges Handikapforbund vil påpeke følgende når det gjelder tilgjengelighet og universell utforming i Norge:

Plan og bygningsloven nedfeller en rekke bestemmelser om tilgjengelighet og brukbarhet for nye bygg – og i tilknytning til hovedombygninger. Bestemmelsene brytes og dispenseres fra.

PBL med forskrifter gir ingen føringer for tilgjengelighet til gamle bygg. Resultatet er, som undersøkelser fra mange hold viser – offentlige bygg, både som publikumsbygg og arbeidsplasser stenger ute funksjonshemmede fra samfunnsdeltakelse.

Samferdselsområdet er verstingen når det gjelder tilgjengelighet og Universell utforming. Her finnes lite eller ingen lovgivning bortsett fra noe i forhold til bybusser, fly og ferjer. Reglene er implementert via EU-lovgivning.

Norske myndigheter viser lite handlingskraft/handlingsvilje til å pålegge tilgjengelighet og universell utforming, noe både utbyggingen av Gardermobanen, Lysaker stasjon, innkjøp av nye Flytog og rammeavtale med NSB fra 2007 viser til fulle.

IKT-området er heller ikke lovregulert når det gjelder Universell utforming og tilgjengelighet. Det nylig fremlagte forslaget om hvordan IKT-området skal implementeres i kommende antidiskrimineringslov for funksjonshemmede, er ikke godt nok for å sikre likestilling for funksjonshemmede på IKT-området. En snever definisjon av IKT gjør at viktige deler av IKT-teknologien ekskluderes fra påleggene. Blant annet vil informasjonstavler for togavganger og IKT som verktøy for arbeidstakere holdes utenfor påleggene.

Norges Handikapforbunds konklusjon er at lovgivningen knyttet til dagens situasjon på tilgjengelighetsområdet langt fra er god nok til å fremme ikke-diskriminering og likestilling av funksjonshemmede. For å sikre effektivitet må nedfelles i lov følgende i tilknytning til Universell utforming:

1. En definisjon av Universell utforming som sikrer tilgjengelighet på en måte som er likeverdig og likestilt også for funksjonshemmede
2. At definisjonen av de enkelte samfunnsområder som skal inkluderes av krav om Universell utforming ikke ekskluderer på nødvendige områder. Det vil blant annet si at både arbeidstakere og skoleelever må sikres tilgang til universelt utformede lokaler og IKT.

3. At man sikrer klare krav, tidsfrister og konkrete standarder på ALLE områder – (plan, bygg, uteområder + samferdsel og IKT).
4. At man sikrer håndheving og sanksjoner mot lovbyggere på alle samfunnsområder. Dette har vist seg å være mangelfullt i forhold til håndheving av tilgjengelighetsbestemmelsene i Plan og bygningsloven.
5. At brudd på plikt om Universell utforming i lov linkes mot diskriminering av funksjonshemmede og at enkeltpersoner gis anledning til å klage på brudd på denne plikten.
6. At offentlige myndigheter bevilger årlige økonomiske stimuleringsmidler for å bidra til et universelt utformet samfunn.

Skulle det være behov for ytterligere opplysninger ta gjerne kontakt.

Med vennlig hilsen

NORGES HANDIKAPFORBUND

Sign. Eilin Reinaas
Eilin Reinaas
forbundsleder